

سیل پلدختر-۱۳۹۸ / عکس: ایسنا

قابل توجه به سکونتگاه‌ها، می‌تواند بشدت بربروز فقر و آسیب‌های اجتماعی ناشی از تخریب زیرساخت‌های زندگی اثر بگذارد. این نکته بالاحص درخصوص سیلاب‌هایی که سکونتگاه‌های فقیر و حاشیه شهری یا روستایی را متأثر می‌سازند، بسیار حائز اهمیت است.

همه آنچه گفته شد نشان می‌دهد، سیلاب از مرحله علل پیدایش - که می‌تواند ریشه‌هایی عمیق در دهه‌ها قبل از وقوع آن داشته باشد - تا مرحله اطلاع‌رسانی و مدیریت بعد از وقوع، تحت تأثیر متغیرهای سیاسی و اجتماعی است. برنامه باکیفیت برای مدیریت سیلاب نمی‌تواند بدون در نظر گرفتن مجموعه وسیعی از متغیرهای سیاسی، اجتماعی و سازمانی مؤثر بر مراحل مختلف سیلاب - از پیدایش تا مدیریت عوارض آن - اثربخشی داشته باشد.

آنچه مواجهه درست جوامع با سیلاب را دشوار می‌سازد، کندرو بودن این پدیده است. اثر سیلاب، به‌مثابه پدیده‌ای که در ترکیب عوامل طبیعی با ساختارها و فرآیندهای سیاسی و اجتماعی تشریح شده در این متن ظاهر می‌شود، در طول زمان شکل می‌گیرد. این پدیده گاه چنان کند است که سطح سازمان‌یافتگی، پیشرفت حقوقی و عقل حکمرانی یک کشور قادر به درک و تحلیل آن نیست یا نمی‌تواند در مقابل آن اقدام مؤثری انجام دهد. بین‌سازمانی، بین‌رشته‌ای و بین‌بخشی بودن سیلاب نیز بر دشواری مدیریت آن می‌افزاید. ♦

شامل تعاملی بین مردم و سازمان‌های اطلاع‌رسانی و ذهنیت‌های مردم از پیشینه این امر است.

پس از وقوع سیلاب، و خسارت دیدن سکونتگاه‌ها، از لحظه شروع مدیریت بحران و کمک‌رسانی به سیل‌زدگان تا مدیریت عواقب اجتماعی و اقتصادی سیلاب، مجموعه گسترده‌ای از متغیرهای اجتماعی و سیاسی نقش تعیین‌کننده دارند. برخی از این عوامل عبارتند از:

۱. میزان اعتماد بین مردم و سازمان‌های مدیریت امداد‌رسانی، در اثربخشی پیام‌ها برای تخلیه سکونتگاه‌ها تعیین‌کننده است.

۲. رضایت از امداد‌رسانی - حتی در سطح رضایت از دادن غذا و امکانات اولیه به سیل‌زدگان - تحت تأثیر نوع و کیفیت رابطه بین جامعه به صورت کلی، و اجتماعات سیل‌زده با مدیریت اجتماعی و سیاسی است.

۳. اسکان سیل‌زدگان در اقامتگاه‌های موقت - بالاحص زمانی که نظیر سال ۱۳۹۸ جمعیت‌های گسترده‌ای تحت تأثیر سیل قرار می‌گیرند - با مجموعه گسترده‌ای از پیامدهای اجتماعی و روانی مواجه است. سیل‌زدگان با انواع ضربه‌های روانی، از دست دادن اعضای خانواده، افسردگی و سایر عوارض مواجه می‌شوند و ضروری است که از منظری اجتماعی و روان‌شناختی به آنها کمک شود.

۴. چهار. سیل در صورت وارد کردن خسارات

سیلاب تجربه می‌کنند، اثری تعیین‌کننده داشته باشد. کاملاً محتمل است که حاشیه‌های شهری، گروه‌های فقیر و کشاورزان یا نیروی کار حاشیه‌ای به علل مختلف از جمله فقدان دسترسی به اراضی کم‌خطرتر یا ناگزیر شدن از تعرض به اراضی، سکونتگاه یا تأسیسات فعالیت خود را در نواحی در معرض سیلاب بنا کنند. میزان رعایت ملاحظات محیط‌زیستی زندگی با سطح توسعه‌یافتگی و ثروت جوامع نسبت دارد. همین امر سبب می‌شود فقرا در برابر مخاطرات محیط‌زیستی، خطرپذیری بیشتری به خرج دهند و به اجبار از خطر بیشتر استقبال کنند.

۱ تأثیرپذیری مدیریت وقایع از متغیرهای اجتماعی

اما سیلاب فقط در مرحله عوامل مؤثر بر وقوع یا سازوکارهای مؤثر بر افزایش خطر آن، تحت تأثیر متغیرهای اجتماعی و سیاسی نیست. مدیریت وقایع در زمان بروز سیلاب و بعد از آن نیز تحت تأثیر متغیرهای اجتماعی است. بخش مهمی از مدیریت سیلاب به اطلاع‌رسانی درباره پدیده‌های جوی، وقوع بارش‌ها، هوشیارسازی برای دور ماندن از خطر و مدیریت رفتار شهروندان در برابر سیلاب مربوط است. این مرحله نیز از میزان اعتماد شهروندان به نهادهای اطلاع‌رسانی، پیشینه مدیریت اطلاع‌رسانی سیلاب، اعتبار سازمان‌های هواشناسی نزد مردم، و کیفیت اطلاع‌رسانی تأثیر می‌پذیرد. این مرحله